

4 forfattere

4 tekster

2018

4 — 4

Gine Cornelia Pedersen

Ingrid Z. Aanestad

Aina Villanger

Nils-Øivind Haagensen

SVIK
UNNFALLEN
EKSTASE
SINNE
GLEDE
LIDELSE
FORSONING

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

18.3 — 20.5.18

Fra inngangen til den stille uke til 1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap. Lidelse i møte med verdens dødskrefter. Lidenskap i møte med livets muligheter. Påske er fortellinger som former vår kultur og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av KULT – Senter for kunst, kultur og kirke, Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid med bispedømmene Borg, Tunsberg, Agder og Telemark.

Les mer på www.paskeogpasjon.no

Støttet av:
Norsk Kulturråd, Eckbos Legat og Kulturetaten i Oslo kommune
Design: Rayon

Påske og pasjon er en tekstvev. I løpet av 64 opplevelsesdager har 144 produksjoner eller verk deltatt i denne veven. Forfatterkonseptet 4 – 4 var en av kunstproduksjonene. Gjennom 4 – 4 ble stedet Mariakirkeruinen og situasjonen påskeaften utforsket.

4 skjønnlitterære forfattere ble invitert til å skrive hver sin tekst og urfremføre den i Mariakirkeruinen i Middelalderparken i Gamle Oslo på påskeaften. Tre kvinnelige forfattere og en mannlig deltok, fordi det speiler beskrivelsene evangelietekstene gir av situasjonen når Jesus utåndet på Golgata. Da var det, med unntak av disippelen Johannes, kun kvinner tilstede.

For forfatterne ble påskeaften aktivert på tre måter:

1. I forkant av skriveprosessen leste de Markusevangeliet. Det forteller at det var tre navngitte kvinner tilstede under korsfestelsen, kapittel 15, vers 39-41: ³⁹ Da offiseren som sto rett foran ham, så hvordan han utåndet, sa han: «Sannelig, denne mannen var Guds Sønn!» ⁴⁰ Det var også noen kvinner der som sto på avstand og så på. Blant dem var Maria Magdalena, Salome og Maria, mor til Jakob den yngre og Joses. ⁴¹ De hadde fulgt Jesus og tjent ham da han var i Galilea. Det sto også mange andre kvinner der som var kommet opp til Jerusalem sammen med ham.
2. I Markusevangeliet er tiden mellom langfredag og 1. påskedag ikke omtalt med ett eneste ord. Dermed blir påskeaften et teksttomt rom i Markusevangeliet.
3. Urfremføringene av tekstene skjedde på påskeaften i Mariakirkeruinen. Mariakirken ble reist på 1000-tallet som en liten trekirke. Den ble senere utvidet og var, da den ble revet i 1542, en av landets største kirker. Valg av sted var nøye uttenkt, fordi det mellom tomheten som ruinen markerer og fraværet i Markusevangeliet ble skapt et interessant tolkningsrom.

Vennlig hilsen
Knut Erik Tveit
Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

1 — 4

Gine Cornelia Pedersen

—
Preken om bønn og faste

Min Gud, Min Gud, hvorfor har du forlatt meg?

Tross alt var vi vitner til det.

Tross alt skjedde det for øynene våre.

Tross alt var det det som skjedde.

Sant?

Alle: Gi et tegn.

7: Om det prikker i kronen, om du ser meg i solen, kjenner den fyller deg med den brusende livskraften selv. La det være tegnet.

Alle: Vær så vær så snill, gi et tegn... Jeg vil tro! Jeg så og så, og det jeg så var sannheten. Men vis deg gjerne igjen og igjen og igjen. For her er det lett å tvile på sin egen forstand...

7: Beviser er forgjengelig materiale. Forstanden.. Den er betinget av noen utdaterte naturlover. Vet du, det er veldig enkelt: Elsk deg selv med all din kraft. Elsk din neste som deg selv. Disse to bud, er ingenting uten hverandre, og de ypperste av alle bud.

Alle: Narcisuss? Liker ikke tanken om bud.

7: Nei, det motsatte. Forherdede hjerter!

Budene er til for dere.

Er dere ikke fortvilede?

Dere gråter ofte om natten, i søvne.

Dere kaster dere utfor stup, henger dere til døden i belter.

Dere bryter ekteskapets sakramenter, og for hva? Samkvem med døde kroppar i en bedugget, forbannet natt?

Hylende og skrikende kaster dere hverandres eiendeler ut vinduer,

dere misunner hverandre til dere blir grønne i ansiktene,

dere kjemper mot hverandre i kriger, blod renner i elver og ut i havene som svarer tilbake med flodbølger,

dere hugger ned jordens lunger for å få lekre og smarte hjem; men når dere drar den siste luften inn i lungene og utånder alt liv så alle vibrasjoner i sanden danner mønstre-angrer dere og ber sårt om tilgivelse:

Til hvem?

Samler dere i store råd for å finne løsninger på det uløselige. Tenker så det knaker.

Den menneskelige hjerne anser dere for å være den ypperste av alle apparater, men allikevel lager dere maskiner som overgår den.

Budene, min kjære venn, er bud, ikke lover, men bud:

En vennlig rettesnor, for å gjøre livet ditt til noe du kan leve i uten den verste form for selvforakt.

Alle: Jeg er redd dogmene. Synden. Ordet synd. Det er ondt.

7: Det er ikke slik det ser ut. Det hele er en lignelse.

Det ville gjøre mennesket til en overflødig art, om det skulle være lett å leve i pakt med sjelens ønsker.

Det er grunner til at kampen er slik den er. Dette er synlig for de innviede. Du skal lukke deg opp for å se det. Det er teknikker for slikt, tradisjoner, riter som er benyttet av lærde og andre i tusenvis av år. Lette å finne. Ferden mot det våkne er selve målet. Ja.

Minste motstands vei, ønsket om å eie mest, kampen mot Dyret, Dyret regjerer, Dyret er det du må overkomme. Den virkelige krigen er mellom Den falne og Den opplyste. Våkne!

Hvis jeg sier deg: Synden, den er mot Gud: Du synder mot deg selv. Kan det vekke tankene dine mot noe du kjenner igjen?

Se, sannelig jeg sier deg, se nå: Jeg er her.

Alle: Tilgi meg for min tvil, jeg er bare et lite menneske, kan du ikke se det?

7: Var ikke tømmermannen også det?

Alle: Men bar ånden i seg.

7: Ja. Og er ikke det hele kun en lignelse?

Alle: ...

7: Når fastet du sist? Når ba du sist?

Alle: Det blir for ekstremt for meg.

7: Hva er så ekstremt med fasten? Bønnen?

Alle: Hvorfor faste? Det er et hån mot de som sulter. Spis når du har maten foran deg. For å be, da må en også tro.

7: Fasten, sulten; å kjempe og vinne mot Dyret, det er hensikten. Å komme nærmere det du lengter etter; ånden. Det koster ingenting, for det er kun en dråpe i havet, et lite blaff av ubehag, og belønningen, vel det vil du oppleve som et av de etterlengtede bevisene dine. Bønnen. Forsøk å be for at det skal gå din fiende godt. Har du forsøkt det?

Alle: Jeg er redd at for meg er de hellige riter i ruiner, du skulle prøvd å leve her. Å faste midt i en travel hverdag. Det er mye å be om. Å be for mine fiender... Den som gjør ondt mot deg, som ønsker deg og din familie ondt, skal du ønske henne godt? Svaret ditt er

selvsagt ja. Men hvorfor? Om verden nå er styrt av Dyret, må man ikke da, som et dyr selv følge reglene, svare ondt med ondt, sette hardt mot hardt? Redde sin nærmeste flokk. Redde sine barn fra tyranniet, selv om lengselen etter noe mer, noe fredelig, noe sant og rent, ja den er der, vil alltid være der. Men det er tapt! Det er tapt!

7: Da er det, som du sier, tapt. Forstår dere alvorret i situasjonen? Det krever mot og styrke å kjempe mot fristelsene, å velsigne på tross av ondskap.

Si meg, tenker alle dine likemenn slik?

Alle: De fleste.. Jeg kjenner ingen som utfører ritene slik de var ment, eller ønsker sin fiende vel, jeg kjenner ingen som liker ditt navn.

7: Kan du ta mitt navn i din munn?

Alle: Det er uglesett.

7: Kan du forsøke?

Alle: Gud.

7: Hvem er jeg så?

Effata! Lukk deg opp!

Maria Magdalena: *Tribunalet reiser sin juvel over grotten. Mester sover, sier jeg, han er ikke død som dere tror. Farer du med løgn? En kvinne uten moralske skrupler, men de visste ikke at jeg bar hele den hellige ånd i min slitne kropp, jeg hadde fått alt av mester, han viste meg. Holdt hånden over pannen min, energien flommet i havene.*

Mester er ikke død, sa jeg. De rykket meg i hendene, rev litt i håret, men smerten var som en gammel venn på et bilde. Fremmed. Jesu grav, røv den gjerne om dere vil. Den er uransakelig. Jesus Kristus; Female energy. Female energy for you.

Tribunalet, en listig gravalvorlig gjeng, forherdede, helt sorte i øynene av misunnelse. Jesus kysset mine kinn, og munnen hans luktet sitron. The scent of Christ is the one of citriona

Ruskeværet vi møtte de neste dagene var uutholdelig, men regnet rant nedover kinnene mine, og ble varmt i det det traff huden. Tykt, varmt vann, som rant ned til vikene av munnen min. Sitron. Han var overalt. Sorgen var allerede borte. Han levde med meg resten av mine dager, og med deg i resten av dine, for ønsket om å eie- i kjærlighet, i vennskap, å eie dine barn eller slektninger- det er oppskriften på et sorgfullt liv. Den våkne eier intet. Den våkne savner intet. For vissheten om forenelse i det evige, og oppstandelsen, lindrer: Våre dager er talte.

2 — 4

Ingrid Z. Aanestad

—

Vekstsesong

Ein dag snart vaknar me og det er vår. Visste du at det er ein farge som heiter blu madonna på italiensk? Ein mjuk, klar blåfarge som dei kleda ho ofte er sveipt i på måleri. Eg veit ikkje kvifor eg kom på det. Me kan ha middag ute, då. Me kan kjøpa med oss brød og vin og ost og små søte tomater og hummus og kanskje aprikosar eller misplar viss dei har kome. Me kan ta med duk og breia ut. Ein kniv, og skikkelege glas å drikka av. Viss det bles kan me sitja inni ruinen, lena oss på dei ruglete steinane.

Det låg ein klesbutikk som heitte Soul like ved sjukehuset. Eit vidt prikkete skjørt hang på ei av prøvedokkene i vindauget. Eg gjekk forbi butikken som sist, litt nedover gata, inn til resepsjonen for å legitimera meg, eg følgde den raude stripa på golvet ned til riktig korridor. Eg venta på legen. Då ho kom sa ho at ho hadde ei dotter som heitte det same som eg, blei fødd same år. Ho visste ikkje at det var eit populært namn, det berre fall ned i hovudet hennar då dottera kom. Det dura i maskinar, det var kjellarmørkt i rommet, kvitt lys frå skjermar. Eit fotografi av orkidear hang på vegg midt i mot meg. Dei likna kreftceller, tenkte eg, men eg veit ikkje korleis kreftceller eigentleg ser ut. Legen leita meg fram på skjermen, eg såg ein annan veg. Har du amma? spurte ho. Eg hadde kledd av meg på overkroppen, la hendene mot mellomgolvet for å kjenna korleis pusten rørte seg. Brystkassa var stiv. Ho klemde ut varm gele på brystet mitt, ho lyste gjennom huda med ultralyd. Eg blei bedøvd, ho sa at bedøvelsen var synleg som kvite felt på skjermen. Ho henta ut celler frå knutane i brysta. Reiskapen ho brukte laga eit høgt knepp i kroppen. Eg rista litt, men etterpå rista eg ikkje, eg kledde på meg og gjekk opp i dagslyset.

Kanskje renn det litt saft frå aprikosane over handa di når du et. Du kan sova i fanget mitt etterpå viss du vil, og me kan ha kaffi på termos og drikka når du vaknar.

Aina Villanger

—

JEG OGSÅ ER IKKE HER

Jeg også
er ikke her
jeg kommer ikke hit
til disse ruinene
av Mariakirka i gamle gamle Oslo
hver påskeaften? som ikke er en påskeaften
Jeg kom aldri inn
i denne katedralen som ble stukket i brann
i en tid som for lengst er forbi
så ufattelig lenge siden!
Og har alt dette egentlig skjedd?
Ikke skal jeg komme
igjen og fortelle
slik som det var
for ingen kan forstå meg!
Nei, denne dagen var ikke en dag
påskeaften skjedde ikke! og jeg er ikke en jente
uten minner eller sinne
Forstår dere meg ikke?
Det var ingen som tok spytt
og rørte ved min tunge
slik at jeg kunne snakke ut
den høytidsdagen jeg kom til kirka
Døra ble lukka foran meg og orda mine forsvant
i smellet fra døra, kommer jeg ikke inn?
Men jeg kommer ikke hit bare med ord
Jeg kom hit, til steinkirka, til deg, Maria
ikke for å tigge, nei, aldri tigge! men be
om å komme inn
bli din fortrolige
en av søstrene? din lillesøster
Jeg er ikke herfra
ingen kjenner meg
Har noen sett meg noen gang?
Jeg har ikke langt tykt hår i en stram flette, ikke mørkeblå kjole i vadmél, ikke skinnsko
ikke en mor som vugga meg i søvn, ingen far som fortalte meg om landet mitt
Jeg har ikke et åpent ansikt og ingenting av det jeg sier har blitt hørt og
siden dere ikke forstår meg kan dere bare gå hjem, for denne dagen fins ikke!
Nei, ikke engang jeg husker alle vandringene mine
gjennom leiregatene i gamle Oslo
forbi kongsgården og klosteret
gjennom stanken av piss og matrester
med rotter og løshunder som følge

Ansiktet mitt var ikke vasket
hadde jeg dermed ikke et reint ønske?
Jeg var ikke ute av meg
jeg var utafør klosteret
hendene mine var folda og skitne
øynene håpefulle og triste
Men Mariasøstrene tok meg ikke inn
ingen lukka opp klosterdøra
Var de helt ute av seg?
Forstår ikke dere heller noe av dette?
Skjønner dere ikke at det som kommer inn i et menneske utafra, fra
sollyset, fra trærne og gresset, ikke kan gjøre det ureint? De grønne
bladene på et tre, duften av mariablom eller salvie, kommer jo ikke inn
i hjertet, men går ned i magen og ut igjen
Jeg er ikke velkommen
Er jeg da helt ute av meg?
For alt jeg ser er ting som ikke skjer
Jeg banka ikke på døra slik jeg burde ha gjort
jeg ba ikke slik jeg skulle ha bedt
jeg hadde ikke mynter til klosterets abbedisse
jeg hadde ikke rein kjole eller reint rykte
Nei, ikke det som kommer utafra, ikke urtene, ikke bæra, himmelen,
ikke dyra, ikke skogen, havet eller månen har gjort meg uren
For alt jeg ser er ting som har skjedd, men som aldri skulle ha skjedd!
Men jeg skal ikke bli ute av meg
Jeg er urein og tro
Maria, forstår du ingenting av dette?
Ikke det at jeg mistenker menneskets hjerte
verken handlinger eller ord
og heller ikke Maria?
Jeg kom ikke til porten uten noe
jeg hadde de skitne hendene mine
alle tårene
den tragiske historien hadde jeg i dypet av meg og
den forsvunne familien min hadde jeg med meg
Jeg kom ikke hit for ingenting, Maria!
Hvorfor forsvant du? Er du så forherdet? Hvor mange takksigelser
fikk du ikke hver gang jeg ble frigjort fra en mann, hvor mange
prisvinninger ga jeg deg ikke, da kroppen min ble vaska og tatt vare
på av den gamle urtekona? Og hvor var du egentlig når teppet mitt ble
stjålet, når ryggen min ble slått, hendene mine bundet?
Er det kanskje jeg som er ute av meg
av forundring?

Nei, jeg har ikke kommet hit for å undre, men for å rope
Det som skjedde var ikke en hendelse, ikke her, ikke under
denne himmelen, ikke foran dette folket, disse søstrene,
denne kirka, ikke med hendene foldet rundt buketter med
urter jeg hadde plukka, ikke med hodet vendt oppover,
ikke med øynene fulle av vann, munnen åpen, døra stengt,
tårnet truende, plassen fylt, menneskene ropende, mennene
bærende, mennene holdende
kneblende, bindende
bankende
    bank bank
korset stille
Maria borte
Jeg er allerede ikke her og
dette skal aldri ha skjedd?
Har dere ører, men hører ikke?
Har dere øyne, men ser ikke?
For de som gjør en mektig gjerning med min velsignelse
vil likevel snakke stygt om meg og
den som ikke er mot meg vil likevel aldri være med meg
for når saltet mister sin kraft, kan det da bli salt igjen?
Begriper og forstår dere ingenting?
Det fins ingenting etter meg
ikke et navn
ikke et kors
ikke en dag og
det hang aldri en kvernstein i en reim om halsen min
dinglende
Men dette er ikke forundringens høytidsdag, heller ikke
forbannelsens
og aldri skal noen plukke bær av buskene her på stedet
men sitte ved ruinene og lytte til musikk?
studere fremtida som bygges i horisonten
Jeg er ikke kommet hit for å gjøre opp med dere
det er ikke et forsøk på å få blinde til å se
Og ingen her skal bli ute av seg
for dere er ikke på villspor
verken levende eller døde?
Nei, ikke la en død jente skjære tenner mot dere
ikke hør på meg
eller ta med dere
litt brød og vin

4 — 4

Nils-Øivind Haagensen

—

(desse kvinnene)

å, desse kvinnene
eg får ikkje nok
av desse kvinnene

ta Matteus frå meg
ta Markus
ta Johannes og Peter og Tomas
ta kvar einaste mann
frå Jerusalem
til Tel Dan

men ikkje
desse kvinnene

eg er ikkje sonen
eg er ikkje den heilage far
eg er søstera som ventar der borte
eg er mora som alltid står klar

eg er Salome
eg er Hanna
eg er Rut

eg er hoppe
eg er binne
eg er ku, ikkje stut

eg er vår mor i himmelen
eg er lat namnet hennar helgast
eg er frels oss frå det vonde
eg er makta og æra

men ikkje sonen
og ikkje faderen
det var ikkje slik eg kom til verda

så lat teksten seie sitt sanneleg
lat alle menn dilte etter ein mann
men desse kvinnene veit betre
enn å redusere Gud til eit «han»

å, desse kvinnene

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING